

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського
Оркестровий факультет

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до підготовки та проведення
КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
«Фах»
зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
освітньо-професійна програма
«Оркестрова майстерність»
фахова профілізація «Народні інструменти»
освітній ступінь Бакалавр

Харків – 2025

Затверджено на засіданні кафедри народних інструментів України
Протокол № 14 від «24» червня 2025 року

Схвалено науково-методичною радою
Протокол № 9 від «26» червня 2025 року

Укладачі:

заслужений діяч мистецтв України, доктор
мистецтва, професор, завідувач кафедри
народних інструментів України
Харківського національного університету
мистецтв імені І.П. Котляревського

Андрій СТРИЛЕЦЬ

заслужена діячка мистецтв України,
кандидатка мистецтвознавства, доцентка
кафедри народних інструментів України
Харківського національного університету
мистецтв імені І.П. Котляревського

Любов МАНДЗЮК

Рецензент:

народний артист України, професор,
завідувач кафедри народних інструментів
Одеської національної музичної академії
імені А.В. Нежданової

Володимир МУРЗА

Атестація здійснюється у формі публічної демонстрації кваліфікаційної роботи – *комплексного атестаційного екзамену з Фаху*, що спрямований на перевірку досягнення програмних результатів навчання, сформованості загальних і фахових компетентностей, визначених Стандартом вищої освіти України для першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 025 Музичне мистецтво та цією освітньою програмою.

Умовою допуску до комплексного атестаційного екзамену з фаху є успішне виконання здобувачем освіти індивідуального навчального плану.

За результатами успішного складання комплексного атестаційного екзамену випускникам може бути присвоєна професійна кваліфікація «Артист оркестру». Комплекс необхідних компетентностей і програмних результатів навчання для здобуття цієї кваліфікації формується наскрізно в межах освітньо-професійної програми «Оркестрова майстерність» шляхом послідовного опанування освітніх компонентів, проходження оркестрової практики та досягнення визначених програмних результатів навчання.

Зміст і результати комплексного атестаційного екзамену з Фаху спрямовані на перевірку компетентностей, необхідних для виконання трудових функцій артиста оркестру, що узгоджується з кваліфікаційними характеристиками професій випуску ДКХП №84 «Діяльність у галузі драматичного мистецтва та інша розважальна діяльність» та описами професійної діяльності, наведеними в Міжнародній стандартній класифікації професій ISCO-08 та Європейській класифікації навичок, компетентностей, кваліфікацій і професій ESCO.

У ході проведення комплексного атестаційного екзамену здобувачі освіти мають продемонструвати набуті компетентності та досягнення програмних результатів навчання:

загальних компетентностей:

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК7. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ЗК15. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК19. Здатність дотримуватися професійних та етичних норм поведінки.

ЗК20. Здатність дотримуватись правил та норм охорони праці, гігієни праці та вимог пожежної безпеки.

спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.

СК2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.

СК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

СК11. Здатність оперувати професійною термінологією.

СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК17. Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

СК18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

професійних компетентностей:

ПК5. Здатність визначати напрями, види та способи підвищення рівня власних педагогічних та фахових компетентностей.

програмних результатів навчання:

ПРН1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.

ПРН2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри (ансамблевого/хорового співу), репетиційної роботи та концертних виступів.

ПРН3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.

ПРН4. Аналізувати музичні твори з визначенням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

ПРН5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

ПРН8. Демонструвати музично-аналітичні навички а процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН10. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.

ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

Тривалість публічної демонстрації кваліфікаційної роботи (під час дистанційного навчання – в режимі відеоконференції, у форматі відеозаписів) – 20-30 хвилин.

Вимоги до програми атестаційного екзамену.

Акордеон/баян:

- 1) поліфонічний твір;
- 2) твір великої форми;
- 3) твір малої форми/віртуозний твір;
- 4) ансамблевий твір.

Бандура:

- 1) інструментальний твір великої форми / вокальний твір великої форми;
- 2) інструментальна обробка української народної теми / вокальна обробка української народної теми;
- 3) поліфонічний твір;
- 4) ансамблевий твір.

Балалайка:

- 1) твір великої форми;
- 2) твір композитора XVII–XIX століть;
- 3) твір українського композитора;
- 4) ансамблевий твір.

Гітара:

- 1) поліфонічний твір (2-3 частини з сюїти, сонати, партити);
- 2) твір великої форми (I або II-III частини сонати або концерту, сюїти, варіації, фантазія);
- 3) твір композитора XX-XXI століття;
- 4) ансамблевий твір.

Домра:

- 1) твір великої форми;
- 2) кантиленний твір;
- 3) віртуозний твір;
- 4) ансамблевий твір.

Цимбали:

- 1) твір великої форми;
- 2) оригінальний твір;
- 3) віртуозний твір;
- 4) ансамблевий твір.

Вимоги до виконання екзаменаційної програми комплексного атестаційного екзамену з Фаху (фахова профілізація «Народні інструменти»)

Необхідною умовою підготовки здобувачів до складання комплексного атестаційного екзамену є проведення консультацій викладачами кафедри та

надання методичних рекомендацій щодо організації самостійної роботи здобувачів у період підготовки до екзамену.

На підставі результатів комплексного атестаційного екзамену з Фаху, комісія ухвалює рішення про присвоєння/відмову в присвоєнні здобувачеві вищої освіти професійної кваліфікації «*Артист оркестру*», відповідно до набутих ним компетентностей та програмних результатів навчання.

Екзаменаційною комісією, до складу якої долучено представників ринку праці (роботодавців), які мають переважне право голосу при ухваленні рішення щодо присвоєння професійної кваліфікації «*Артист оркестру*», здійснюється оцінювання здатності здобувача до професійної діяльності у складі оркестрового колективу, зокрема рівня ансамблевої взаємодії, дотримання виконавської дисципліни, володіння оркестровим репертуаром та готовності до виконання професійних функцій артиста оркестру.

Результати екзамену оголошуються у день його проведення після оформлення протоколів Атестаційної комісії.

Критерії оцінювання

Відповідність балів за шкалою ЄКТС та університетською шкалою

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЄКТС	ОЦІНКА ЗА ШКАЛОЮ УНІВЕРСИТЕТУ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
від 0 по 34	F	

90–100–А – відмінно. Програма відповідає вимогам щодо переліку жанрових форм і рівню складності.

Під час презентації художньої програми здобувач освіти продемонстрував:

- яскраво артистичне, виразне, емоційно-зворушливе виконання, сповнене художньо-образного змісту;
- переконливу інтерпретацію, що передбачає розуміння стильових, жанрових ознак і художнього змісту творів та особливостей авторської музичної мови;
- бездоганне відтворення тексту з використанням різноманітного арсеналу виразних засобів;
- впевнену виконавську стабільність;
- глибоке і витончене музичне мислення;
- високий рівень володіння виконавською технікою та засобами звукоутворення;
- культуру ритмічної організації та вільне володіння агогікою.

82–89–В – добре. Програма відповідає вимогам до рівня складності і переліку жанрових форм.

Під час презентації художньої програми здобувач освіти продемонстрував:

- артистичне виконання, що розкриває образний зміст музики;
- осмислену інтерпретацію, що відповідає стильовим та жанровим ознакам та передбачає розуміння художнього змісту творів і особливостей авторської музичної мови;
- відтворення тексту, що містило мінімальну кількість похибок, та вирізнялося застосуванням різноманітного арсеналу виразних засобів
- виконавську стабільність;
- зріле музичне мислення;
- достатньо високий рівень володіння виконавською технікою;
- незначні обмеження технічної віртуозності, що не мали суттєвого впливу на загальну переконливість виконання;
- несуттєві виконавські недоліки у відтворенні темпоритму, деяку тьмяність динамічних нюансів.

75–81–С – добре. Програма відповідає вимогам до рівня складності і переліку жанрових форм.

Під час презентації художньої програми здобувач освіти продемонстрував:

- певний дефіцит емоційного наповнення і артистизму, що обмежило переконливість розкриття художньо-образного змісту музики;
- зрозумілу інтерпретацію композиторського тексту, проте неточності у відтворенні стильових і жанрових ознак мали місце;
- похибки у відтворенні тексту і метроритму;
- деякі прояви виконавської нестабільності;
- огріхи і обмеження у сфері виконавської техніки, що мали вплив на загальне враження від презентації;
- певну фрагментарність фразування та інтонування;
- поверховість музичного мислення.

64–74–D – задовільно. Програма відповідає допустимому рівню складності і переліку жанрових форм.

Під час презентації художньої програми здобувач освіти продемонстрував:

- відчутний брак емоційності і виразності гри;
- суттєві проблеми у відтворенні стильових і жанрових ознак творів програми;
- неповне розуміння художньо-образного змісту музики, що не дозволяє створити переконливу концертну інтерпретацію;
- наявність помітних помилок у відтворенні тексту і метроритму;
- виконавську нестабільність на межі зупинок;
- технічні недоліки, що суттєво заважають адекватній трансляції драматургії музичних творів, порушуючи композиторські ремарки щодо темпу і артикуляції;
- недостатню культуру звукоутворення, фразування і інтонування;
- недосконалість музичного мислення.

60–63–E – задовільно. Програма відповідає лише мінімальним вимогам

щодо рівня складності та переліку жанрових форм.

Під час презентації художньої програми здобувач освіти продемонстрував:

- малозмістовне неемоційне виконання, відсутність образного наповнення звучного тексту;
- фрагментарне розуміння стилевих і жанрових ознак та художньо-образного змісту музики, що не дозволяє створити адекватну концертну інтерпретацію;
- нестабільність гри, що призводить до зупинок;
- наявність великої кількості текстових помилок;
- суттєві проблеми з єдністю пульсації, яка відбивається на порушенні темпів, цілісності форми тощо;
- брак технічної вправності;
- примітивні уявлення щодо культури звукоутворення, фразування і інтонування;
- недостатню сформованість музичного мислення, що ускладнює сприйняття музики в принципі.

35–59–FX – незадовільно. Програма не відповідає вимогам до рівня складності та переліку жанрових форм.

Рівень виконання програми не задовольняє мінімально допустимим критеріям оцінювання і вказує на відсутність системності у заняттях:

- якість опанування тексту є недостатнім для адекватної публічної презентації результатів роботи;
- гра позбавлена будь-якої художньої виразності;
- численність і різноманітність помилок свідчить про повне нерозуміння стилевих і жанрових ознак та художньо-образного змісту музики;
- кількість зупинок не дозволяє сприймати твір як художнє ціле;
- технічна підготовка є недостатньою для відтворення нотного тексту;
- здобувач демонструє відсутність самостійного музичного мислення.

0–34–F – незадовільно . Художня програма не підготовлена.